

LBRIS

We know
books

PĂRINTELE
ARSENIE PAPACIOC

Cuvintele
unui apostol al iubirii

Ediție alcătuită de Alpetri Sorin

editura
Σοφία

București

<i>Prefață</i>	5
<i>Cuvânt înainte</i>	7

CUVINTELE UNUI APOSTOL AL IUBIRII

Bărbatul	9
Biserica Ortodoxă.....	10
Viața în afara Bisericii Ortodoxe.....	10
Biserica Ortodoxă în societate	11
Creștinul ortodox	12
Viața creștină	13
Blândețea	14
Blestemul	15
Blestemul arhieresc	15
Botezul	16
Cele trei scufundări.....	16
Căsătoria.....	17
Taina Cununiei	18
Condiții.....	18
Rudenii ce nu se pot căsători	19
Semnificația verighetei.....	22
Conștiința	23
Conștiința <i>versus</i> dreptatea	23
Conștiința <i>versus</i> rațiunea	24
Copiii	25
Copiii morți nebotezați	26
Copiii moștenesc păcatele părinților?	27
Lipsa copiilor	28
Creștinism. Sărbători creștine	29
Crăciunul.....	29
Crăciunul <i>versus</i> Paștele	29
Paștele.....	30
Credința	31
Slăbirea credinței.....	31
Abaterea de la credință – consecințe	32
Crucea	33
Jertfa, suferința, durerea, necazul.....	33

Martirajul din închisorile comuniste	37
Cel mai mare adversar	38
Crucea aduce învățături	38
Umilința	39
Crucea Mântuitorului	40
Lumânarea	41
Tipuri de ispitiri	41
Cultura	42
Cultura, poezia, arta, muzica clasică	42
Cultura populară, dansul popular, hora	43
Cunoștințe	44
Neștiința	44
Cunoștințe <i>versus</i> fapte	44
Televizorul	45
Intelectualul	46
Teologia catafatică și apofatică	47
Discernământul	48
Diavolul	49
Dumnezeu	53
Duhul Sfânt	54
Harul	54
Iisus Hristos	56
Aducerea altora la Hristos	56
Adevărul	57
„Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii”	61
Ajutorul acordat oamenilor de către Dumnezeu	61
Fără de Mine nu puteți face nimic	62
Dumnezeu ne guvernează întru totul	63
Dreptatea și iubirea lui Dumnezeu	64
Ecumenismul	65
Biserică nedeplină	67
Biserica nu poate fi împărțită	67
Acuzații aduse creștinilor ortodocși	68
Tactica	69
Dialoguri intercreștine	70
Rugăciuni cu ereticii	71

Erezia.....	73
Anatema.....	73
Cauzele apariției ereziilor și schismelor.....	73
Taine simbolice.....	74
Mântuirea eterodocșilor.....	75
Succesiunea apostolică.....	76
Revenirea la Biserica Ortodoxă.....	76
Catolicii.....	77
Bapțiștii.....	81
Familia.....	82
Relații trupești.....	84
Motive de divorț.....	84
Recăsătorirea.....	85
Viața înaltă.....	86
Sfinți căsătoriți care au plecat la mănăstire.....	86
Familia <i>versus</i> celibatul în lume.....	87
Femeia.....	88
Mama.....	91
Podoabe, machiaj, pantaloni.....	92
Feminismul.....	92
Filosofia.....	93
Filosofi, întemeietori de religii.....	93
Fiul duhovnicesc.....	94
Fiul duhovnicesc își poate naște părintele duhovnicesc.....	94
Fiul risipitor.....	94
Inima.....	96
„Fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu”.....	97
Inimă <i>versus</i> minte.....	97
Iubirea.....	99
Iubirea vrăjmașilor.....	101
„Dă și obrazul celălalt”.....	104
Împărtașania.....	106
Sfânta Împărtașanie în chip de carne și sânge.....	109
Îngerul.....	110
Îngerul păzitor.....	110
Judecarea.....	113
A critica.....	114

Liniștea sufletească.....	115
Liturghia.....	116
Pomenirile la Sfânta Liturghie.....	117
Lucruri.....	119
Lucruri duhovnicești.....	119
Lucruri lumești.....	120
Lucruri materiale.....	120
Amănuntul.....	121
Lumea.....	122
Lepădarea de lume.....	122
Salvarea lumii prin propria ta viață.....	123
Poporul român.....	126
Monarhie <i>versus</i> republică.....	129
Individualismul.....	130
Soluții la problemele lumii.....	131
Conducătorii.....	131
Est <i>versus</i> Vest.....	131
Civilizația.....	132
Maica Domnului.....	133
Mântuirea.....	135
Nu a zice, ci a mișca înseamnă a ajunge.....	139
Mântuirea fără botez.....	141
Milostenia.....	143
Monahismul.....	149
Plecarea la mănăstire.....	151
Începutul.....	152
Desăvârșirea și mai mult decât desăvârșirea.....	154
Școala.....	155
Maternitatea monahului.....	156
Sfaturi pentru călugări.....	156
Ascultarea.....	159
Mănăstirea de oraș.....	162
Pustia.....	163
Comparație între viața de obște, pustie și închisorile comuniste (unde s-a suferit pentru Hristos).....	165
Modernismul, poziția monahilor față de diverse realități ale lumii contemporane.....	166

Atitudinea pe care mirenii trebuie să o aibă față de monahi	167
Deschiderea monahismului către lume	167
Povățuirea mirenilor	168
Starețul/stareța	169
Plecarea din mănăstire	171
Părinții ce vor să-și ia copiii din mănăstire	173
Monahismul românesc	174
Nădejdea	176
Slăbiciunile omenești	176
Descurajarea	177
Nu există: nu pot	178
Omul	179
Libertatea	180
Adam și Eva	182
Cunoașterea de sine	182
Niciodată nu e cineva degeaba lângă tine	183
Divinul din om	184
Omul poate deveni Dumnezeu după har	185
Erou <i>versus</i> milog	186
Drama <i>versus</i> tragedia	187
Valoarea omului	187
Omul rece, căldicel, fierbinte	189
Omul e făcut de Dumnezeu singur numai pentru Dumnezeu	190
Trupul omului	190
Ai voie să te aperi	190
Problema cea mai mare e problema fiecăruia	193
Nu te izola	193
Minunea	194
Prietenul	194
Trebuie să faci ale locului	194
Pacea	195
Armonia	196
„Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”	198
Pahar mic <i>versus</i> pahar mare	199
Amânarea răsplătei	201
Pașaportul biometric	202

Păcatul	205
Ridicarea din păcat	205
Cum să nu mai păcătuim	207
Păcatul cu fapta și păcatul cu gândul	208
Păcat mic <i>versus</i> păcat mare	209
Treptele păcatului	210
Cafeaua	211
Mândria	211
Păcatele lipsirii	213
Sinuciderea	213
Yoga	214
Avortul	214
Anticoncepționalele	219
Apocatastaza	220
Războiul trupesc	220
Discoteca	221
Fumatul	222
Homosexualitatea	222
Hipnoza	222
Invidia	223
Predestinația	223
Vrăjile	224
Planul de foc	225
Lupta	226
Pocăința	227
Plânsul, lacrimile	227
Postul	230
Preotul	233
Preotul care smintește	234
Preotul duhovnic	235
Modalitatea de a spovedi a părintelui Arsenie Papacioc	241
Spovedania	242
Preotul duhovnic ia păcatele asupra lui?	247
Mod de canonisire	247
Palmuirea unui credincios	257
Preotul duhovnic divinizat de credincioși	257

Profesia	258
Medicul	258
Profesorul de religie	258
Psihologul	258
Rai sau iad	259
Raiul	259
Iadul	259
Rugăciunea	261
Rugăciunea lui Iisus	266
Rugăciunea de tipic (pravilă, acatiste, paraclise, Psaltire) <i>versus</i> starea de prezență.	269
Starea de prezență	271
Rugăciunea și nevoița	275
„Nu multe, ci mult”	277
Ce ne împiedică rugăciunea?	277
Cum sporești în rugăciune?	279
Rugăciunea pentru alții	280
Moliftele Sfântului Vasile cel Mare	281
Sfânta Scriptură	282
Porunci și sfaturi	282
Cele zece porunci	283
Sfârșitul	284
Sfârșitul lumii – 666	284
Judecata de Apoi	286
Judecata particulară	286
Sfârșitul omului	287
Să știi să mori și să înviezi în fiecare zi	290
Gândul la moarte	291
Vămile văzduhului	291
Smerenia	294
„Fericitei cei săraci cu duhul, că a acelora e Împărăția cerurilor”	299
Timpul	301
Veșnicia	305
Opt zile	305
Tinerii	306
Prietenia dintre un băiat și o fată	308
Sărutări	311

Alegerea viitorului/viitoarei soț/soții.....	311
Dacă ai bătrânețe la tinerețe vei avea și tinerețe la bătrânețe.....	311
Sportul.....	311
Tinerii suferind pentru că sunt credincioși.....	312
Veselia.....	314
Când a fost Iisus mai vesel, la Răstignire sau la Înviere?.....	316
Voința.....	317
Voința liberă în lume.....	318
Vorbirea.....	319
Vorbirea de rău.....	319
Vorbirea în public.....	323
Vrăjmașul.....	324
Iertarea vrăjmașilor.....	324
Zodii.....	326
Note.....	327
Bibliografie.....	349

CUVINTELE UNUI APOSTOL AL IUBIRII

BĂRBATUL

Vedeți, eu le spuneam mereu, bărbat înseamnă a birui tot, și femeie înseamnă împărăteasă biruitoare, și el trebuie s-o pună pe tron, nu să domnească, ci să admire pe cel care a avut puterea s-o pună pe tron.¹

Deci, un om trebuie să arate că e bărbat, atunci se atașează de el femeia pentru că el este acela care o va suporta. Au plecat doi studenți din America în Franța, iubiți. Un băiat de mare virtute, nu educație creștină, dar era un om care dorea să fie stăpân pe el. Și a plecat din Franța în India, să se fortifice pe-acolo, cu fahirisme, cu intrare în pământ, să-și fortifice virtutea. Ei, nu știa altfel, noi creștinii avem atâtea metode extraordinare, unde plutești, stăpânești natura, stăpânești fiarele, stăpânești toate. Mai întâi de toate, această ființă din tine, a te stăpâni pe tine e mai mult decât a cuceri războaie. De aceea omul are această posibilitate și totuși această mare lipsă, adică nu se stăpânește pe sine.

Cunoscând acest lucru, femeia, îmbrăcându-se în pantaloni, își arată dimensiunile pe gratis. Vasăzică trebuie să știi să cucerești și să stăpânești ceea ce ai cucerit, adică să dai valoare.²

Adevărata bărbăție nu este când ești îndrăzneț, ci când știi să te înfrânezi. Și înfrânarea, și răbdarea pentru Dumnezeu aduc în tine o ceată întreagă de îngeri, și așa guști o picătură din lumina dulce a veșniciei.³

Au venit la mine patru teologi, foarte drăgălași, toți de-o înălțime respectabilă, și am stat vreo trei ore de vorbă. Urmau să se preoțească. Și mă-ntreabă până la urmă: „Ce facem cu bărbile?” M-au văzut pe mine cu barbă (...) și le-am spus așa: Stăm de vorbă de trei ceasuri și sunt bucuros că ați înțeles și că v-ați gândit să vă schimbați viața. Să nu credeți că n-am văzut. Dar dacă eu n-aveam barbă nu țineați cont chiar așa mult de tot ce v-am spus eu. [Aceasta] ca aspect vizibil... dar spune un sfânt [Clement Alexandrinul în cartea *Pedagogul*] așa: „[barba] degajă o mare energie magnetică și are o mare înrăurire asupra cugetului”.

Eu simțeam că e nițel mai liberă pătrunderea cu barba mea, da' nu puteam să mă explic (...) și m-am lămurit, și am fost foarte bucuros.⁴

BISERICA ORTODOXĂ
~~~~~

Etimologia cuvântul „ortodox” arată dreapta credință, dreaptă slăvire pentru Adevărul pe care l-a propovăduit Hristos, cum ne-a învățat Hristos, de aceea a și rămas, cu mila lui Dumnezeu, această titulatură: „Ortodoxie” – în greacă – este format din două cuvinte: *orthos* înseamnă „drept, adevărat” și *doxa* înseamnă „credință, închinare”.

Noi respectăm Adevărul care este Hristos, n-am schimbat nimic în practică, s-au stabilit și pozițiile dogmatice prin Sinoadele Ecumenice și am respectat lucrul acesta.⁵

Lumea nu cunoaște frumusețea Ortodoxiei, de-aia o discută atât de mult și o compară. Nu cunoaște frumusețea și adâncurile ei.⁶

Viața în afara Bisericii Ortodoxe

– *Credeți că se poate trăi o viață total în afară de Hristos?*

– Nu se poate! În afară de Biserică, nu există nimic, nu există mântuire! Nu există decât eșecuri și, dacă vreți – trebuie să o spun – există iad în afară de Biserică. Dacă dumneavoastră puneți în slujba lui Dumnezeu toate gândurile, atunci, într-adevăr, sunteți omul lui Hristos, omul de valoare al Bisericii. Și ca să fii omul lui Hristos, este să știi să te smerеști cu adevărat. Să nu se creadă că fără smerenia aceasta va primi cineva câtuși de cât bucuriile Raiului și ale fericirii veșnice. Nu există, dragii mei! Și pe urmă, dacă trăiești cât de cât într-o viață creștină, a iubirii și smereniei lui Hristos, deja ești în veșnicia fericirii, deja se conturează, mai pe văzute chiar, Împărăția lui Dumnezeu în tine.

Noi nu trebuie să vorbim de Împărăția veșnică din viitor, trebuie să recunoaștem că există în noi această fericire. Dar, mai întâi de toate, nu trebuie să ne gândim la mântuire, ci la cucerirea lui Dumnezeu, care se realizează prin smerenie, și atunci ești asigurat pentru mântuire.⁷

– *Care sunt consecințele ruperii de Biserică și formării schismelor și a ereziilor?*

– Dumnezeu l-a creat pe om singur numai pentru El, ca să fie în Împărăție împreună. Pentru pervertirea pe care a adus-o Adam, a venit Hristos și a restaurat neamul omenească. Hristos nu a venit să anihileze, ci să transfigureze ființa omenească și ne-a adus mai mult decât a pierdut Adam: puțința de a fi dumnezei după har, de a ști să iubim vrăjmașii, puterea de discernământ, puterea de a birui răul și de a accepta și a purta suferința.

Consecințele sunt că se abat de la ce a zis Mântuitorul, nu-i ușor. Este în primjdie mântuirea lor, aceasta ar fi consecința cea mai mare. Afară de aceasta, în-

curajează filosofia ateistă, pentru că, socotesc ei, „avem libertatea de a interpreta și de a face cum credem”.

S-au interpretat la infinit și se vor interpreta căile care duc spre mântuire și de fapt este numai una: aceasta pe care o ținem mai departe fără nici un fel de schimbare și chiar cu râvnă și cu trăire – Biserica Ortodoxă.

Biserica este cea care patronează drumul spre mântuirea noastră cu orice chip, în stilul ortodox, așa cum s-a fixat la sinoade privind dogmele respective.⁸

Biserica Ortodoxă în societate

– *Cum vedeți implicarea Bisericii în societate?*

– Zic și eu cum zicea cineva: „Părinte, când să mergem la biserică?” „Când bat clopotele!”

Mai întâi de toate trebuie să aducem la cunoștință oamenilor învățătura creștină, deoarece spune și apostolul: credința vine din auz. Dar mă întreb: de ce nu știe învățătura în veacul nostru de acum? N-a auzit nimeni bătaia clopotelor? Clopotele nu bat niciodată pentru amuzament, ci bat pentru ceva de natură sufletească, care ne atrage atenția: „Cheamă viii, plânge morții, împrăștie viforele!” – împrăștie dracii și trăsnetele.⁹

– *Părinte, cum să explicăm lipsa de inițiativă, pasivitatea oamenilor din Biserica astăzi?*

– Dumnezeuastră nu vă legați de niște defecte ca să creați prin asta o problemă și o întrebare. Pentru că eu, când a fost să plec la mănăstire, acum vreo 50 de ani, au vrut să mă oprească foarte mulți inși, chiar unul dintre cei cu nume mare, ministru al cultelor pe atunci, spunându-mi că în mănăstire sunt căderi și decăderi de tot felul. Dar eu i-am răspuns că mă duc la mănăstire pentru Hristos. Nu mă interesează ce este acolo, ci învățătura Scripturii: „Cine lasă mamă, tată, frați, surori... și Îmi urmează Mie...” Și m-am întâlnit cu ei după zeci de ani. Și m-au întrebat: „Ce-ai văzut acolo?” „Ce ați spus voi am găsit, dar nu credeam să găsesc și sfinți!”

Deci, punctul de orientare este învățătura creștină, sunt sfinții lui Dumnezeu care sunt asemenea nouă, nu defectele. Dacă îngerii au fost și au căzut, apostoli au fost și au căzut, nu înseamnă că aceste căderi caracterizează învățătura mântuitoare a Domnului.¹⁰

– *Ne puteți spune care sunt consecințele pietismului în viața Bisericii?*

– Dragă, Biserica nu poate fi nebiruitoare în orice împrejurare ar fi și ce momente istorice ar crea sub dârzenia credinței oamenilor. Este nebiruită până la sfârșitul veacurilor. Ferice de cel care pricepe lucrul și-și mântuiește sufletul! „O, de ați cunoaște valoarea omului, dăruită lui de Dumnezeu!” Nu trebuiește văzut și nici create puncte de vedere sau de orientare, negativismele care există prin

toate părțile. Sunt mii de secte, dar asta nu înseamnă că Biserica Ortodoxă, adică Biserica Adevărului, nu va birui.¹¹

– *Asistăm la o îndepărtare a oamenilor de biserici: nu mai vin la slujbe, nu mai țin legătura cu preotul. Practic, deși unii se autonumesc creștini, nu se comportă ca atare. Cum vedeți situația acestei categorii, destul de numeroase, din păcate?*

– Mai întâi de toate, aceste constatări nu trebuie să fie o preocupare în sine: „că nu vine lumea la biserică”. Cel mai bine este să vă ocupați de persoana dumneavoastră, tot așa cum fiecare trebuie să se preocupe de persoana lui. Toți cei care sunt ispitiți să observe astfel lucrurile, să se ocupe, mai întâi, de ei înșiși.

Este, într-adevăr, un fenomen faptul că acum nu vine lumea la biserică. Sunt niște momente istorice, psihologice, prin care trece acum societatea; există prea multe preocupări.

Dar eu sunt foarte sigur – și mă gândesc aici mai ales la români, la creștinii noștri români – că atunci când aud „bătaia clopotelor care cheamă viii, plânge morții și împărăție viforele” (*vivos voco, mortuos plango, fulgura frango*), atunci când românul aude clopotele bătând, chiar dacă nu este un trăitor, se închină totuși, instinctiv, fiindcă simte că acest sunet este o chemare sufletească. Acest moment de tresărire interioară este foarte important. Această clipă ne interesează de fapt: clipa ce vădește starea ascunsă a fiecăruia.¹²

Mersul la biserică este în funcție și de preocupările oamenilor, care sunt, evident, specifice momentului istoric de astăzi. (...)

Asta este, pe de o parte, și consecința celor 40 de ani de ateism organizat; nu doar un simplu ateism publicat și difuzat, ci un ateism atent organizat.¹³

La o conferință la Constanța, după ce-am vorbit ceasuri întregi acolo, noaptea, cu mii și mii de oameni, primeam bilețele. Eu nu stau bine cu vederea; episcopul desfăcea bilețelul, și eu răspundeam. Într-un bilețel m-a întrebat ce melodie îmi place. Vă rog să mă credeți că m-a pus în situația delicată că: la ce s-o fi referit ăsta, dom'le? Că tango, nu știu ce-i aia... Zic: „Bătaia clopotelor”, am spus eu și am argumentat și de ce. E o melodie cu semnificație. Lumea a bătut din palme mai mult decât la alte răspunsuri ale mele. Deci, lumea simplă cunoaște drumurile cele mai necunoscute de lume.¹⁴

Creștinul ortodox

Mai întâi de toate, negustorește răspunzând, să te poți mântui, [cuvântul] creștin vine de la Hristos. A venit Hristos în haosul acesta, dovadă că lumea a fost nepregătită, că L-au răstignit, L-au prigonit. Și spune: „Câte lucruri frumoase v-am învățat! Pentru care Mă răstigniți?!”¹⁵

– *Care sunt astăzi cele mai mari primejdii pentru creștinul ortodox?*
 – Ecumenismul. Uite de ce, nu o spun ca o figură de stil, pentru că te obligă să vezi Ortodoxia cât e de grozavă. Eu, vă rog să mă iertați că vă spun, m-am convins de forța grozavă a Ortodoxiei (ortho-doxa), chiar aici, în *Singur Ortodoxia*, nu am scris legat, ortho-doxia, Marele Adevăr și ne obligă să-l apărăm.¹⁶

Viața creștină

Trebuie să știi să mori. Că viața înseamnă o moarte continuă, mai ales când e vorba de adevăr, fericite de tine!¹⁷

Viața duhovnicească se observă și la sfinți că este în zig-zag. Urcă și coboară, dar de cele mai multe ori nu-i mare primejdie, că prin coborâș harul e mai încetinel și se pot smeri, că vor avea părere de rău, și smerenia este fără dimensiuni, nemăsurat mai mare decât isprăvile elanului nevoințelor.

În legătură cu oscilația asta, care și la sfinți se constată, există un cuvânt la Sfântul Apostol Pavel care spune așa: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au vestit vouă învățătura lui Dumnezeu, la al căror sfârșit privind să le urmați credința”. Adică, la sfârșitul vieții ei s-au desăvârșit și au avut cuvântul puternic și întreg. Deci, noi suntem în luptă, acum ne ajută harul lui Dumnezeu. Dar lupta este pe toată viața, ne ispitește continuu.¹⁸

– *Viața creștină trebuie să fie o viață normală?*

– Normală. Și, dacă se poate, cu normalitate și spre desăvârșire. Nu faceți greșeala mare să renunțați la curățenie, la a miroși frumos. Miroși a curățenie. Spală-te cu un săpun, nu unul obraznic. Un săpun care să-ți ia mirosul greoi al pielii. Spălați-vă la subțiori, nu vă temeți de lucrul ăsta. Dacă miroși a nădușeală nu mai poți să zici cuvinte mari. Îți va zice lumea: „Stai mai departe că puți!” Nu o facem din dorința de a cuceri.¹⁹

Să ducă o viață creștinească, ca celălalt să spună: „Uite, domnule, acela s-a dus la biserică; uite, acela a făcut cutare...” Și el se apără la întrebarea: „De ce-ți merge bine?”, „Pentru că urmez lui Hristos”.

Însă să nu lepezi crucea, să nu lepezi suferința; nu s-o cauți, că vine singură.²⁰

Viața nu e aceasta [de aici], dragii mei, aceasta-i păcăleala pe care o aduce satana în lume [„Trăiește-ți viața!”, în sfârșit]. Această [viață] e numai o trecere, dar cealaltă e veșnică, s-a terminat cu timpul și o să vadă fiecare la moarte, țipete, vaie, [le] arată dracii faptele lor adevărate.²¹

– *Fericiți cei blânzi...*

– Adică rabzi. Rabzi și taci...

– *Răbdător înseamna blând? Sau bun?*

– Păi, în tot felul. Credeți că cel blând nu are simțire în el, nu vede răul din jurul lui, nu vede că-l atacă cineva? Toate le vede! Dar el toate acestea le rabdă, pentru că e blând, pentru că nu face rău, dar nu pentru că nu simte răul.

Adică nu atacă, e bun. Dar el, ca să-și păstreze starea aceasta de liniște, adică de bunătate, face un efort extraordinar.

– *Face sau pur și simplu...*

– Adică nu se amestecă în viața altuia. Nu judecă pe nimeni.²²

– *Știți ce mă gândeam? Că blândețea este ca ochii albaștri, te naști cu ea. Vine de undeva, din profunzimile tale.*

– Poate să fie și ca ochii căprui sau ochii verzi!

– *Mă rog, deci e dată precum culoarea ochilor. Nu?*

– Acum, acestea sunt figuri de stil, știți...

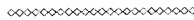
– *Păi nu e chiar figură de stil, ci, uități, Mântuitorul, deși probabil că mă exprim incorect, a mănuit arma aceasta a blândeții, care este cea mai teribilă armă.*

– Da. Dar nici n-a cruțat când a fost cazul. A pus mâna pe bici când a fost vorba să apere adevărul. După cum și Sfântul Ioan Gură de Aur a fost destul de aprig uneori. Căci spun Sfinții Părinți, mării trăitori ai *Patericului*: „Un frate l-a întrebat pe avă Pimen, zicând: ce este a se mânia cineva în zadar pe fratele său? Și a zis: orice nedreptate îți va face fratele tău, și tu te vei mânia pe el, în zadar te mânii. Chiar de îți va scoate ochiul tău cel drept și îți va tăia mâna ta cea dreaptă și te vei mânia pe el, în zadar te mânii. Iar de te desparte de Dumnezeu, atunci să te mânii tare.”

Vedeți? Atunci trebuie să apărăm adevărul cu orice chip. Cu vitejie, că se pune puțin nerv când e vorba de adevăr. Ce credeți dumneavoastră, că Sfântul Ioan Gură de Aur nu a făcut un act de vitejie extraordinar când a dărâmat statuia împărătesei Eudoxia? El a văzut-o din biserică: „I-am dărâmat statuia!” Că făceau horă în jurul ei și o idolatrizau. Și i-a dărâmat statuia. Vedeți? Acte de vitejie materială. Trebuie să apărăm adevărul cu orice chip.

– *Blândețea este iertătoare?*

– Blândețea rămâne blândețe, tot pe fondul unei mari trăiri și unei mari smerenii. Putem lua exemplul de la Sfântul Ioan Gură de Aur și mai ales de la Mântuitorul. Tot pe fondul unei smerenii vine blândețea. Însă Adevărul trebuie apărut. Mai ales Mântuitorul, Care a avut de-a face cu poporul evreu, destul de îndărătnic și de pretențios, știți...²³

BLESTEMUL

În legătură cu blestemul, la Pravilă se spune că Dumnezeu nu ascultă cuvintele dobitocești, nici ale preoților. Pentru că s-ar putea să blesteme în grabă, fără vreo acoperire duhovnicească. Dar, chiar în aceste condiții, blestemul poate să fie eficace, pentru că ținem cont de disciplină și de ordinea lucrurilor. Însă omul se poate apăra, și la Dumnezeu poate că nu are efect de om blestemat.

– *Blestemul este o soluție pentru a-i face pe oameni mai ascultători?*

– Nu este calea cea mai bună de îndreptare. Nu trebuie să facă lucrul acesta, produce mai multă dezordine. Un om, ca să fie blestemat, trebuie să fie foarte vinovat. Însă educația trebuie să și-o facă fiecare cleric în parte. Noi nu am primit preoția ca să blestemăm. Dacă se poate, să facem orice efort ca să nu ajungem la blestem!

Ferească Dumnezeu, eu nu am blestemat!²⁴

Dacă a dat Dumnezeu aceste daruri [preotului], ca să binecuvânteze lumea, se poate gândi cineva că Dumnezeu a dat darul acesta așa de mare, să ierte păcatele lumii, să învieze, să facă aceste lucruri și să-i fi dat și aceea să blesteme și să omoare lumea cu asta?!... Asta e o extrem de mare greșală. E prea frumos darul acesta al iertării, pe care l-a primit preotul, e foarte mare dar: „Te iert și te dezleg”, în numele lui Dumnezeu, eu, fiul lui Stanca, zic lucrul acesta, și iertat va fi, și nu se au în vedere păcatele nici la vămi, nici la Judecata de Apoi. Vedeți ce putere a dat omului, prin preoție, Dumnezeu! Și vedeți, e atât de frumos și de sublim acest dar, încât, cum i-ar sta unui preot să blesteme, știți... Mai bine să rabde ca un mucenic și el, înfruntările, lovirile, dar să nu se grăbească să blesteme.²⁵

Blestemul arhieresc

– *Ce implicații asupra vieții creștinului are blestemul arhieresc?*

– Este foarte grav! Dar depinde cine a blestemat, de ce a blestemat. Apoi trebuie să dea socoteală sinodului de ce a blestemat, respectiv recursului făcut de cel blestemat; blestematul are voie să se apere.²⁶

- Când nu știi dacă a fost botezat, greșesc dacă mai fac o dată botezul?
- Când nu știi dacă a fost botezat se zice: „Dacă nu a fost botezat...” Ca și la epicleză, când preotul nu este atent, se zice: „Dacă nu s-au sfințit”. Se pot întâmpla fel de fel de împrejurări în biserică, și preotul să o facă automat și să nu-și dea seama.²⁷

Cele trei scufundări

- *Botezul trebuie făcut prin trei scufundări, or bapțiștii fac doar una.*
- Catolicii nu fac nici una. Ei fac botezul prin stropire. Eu vorbeam cu părintele Cleopa cum să facem cu cei ce nu au cele trei scufundări; și știți, eram neînsemnați pentru un răspuns ca acesta, dar ne preocupa problema ca niște oameni ce trebuie să răspundem. Părintele Cleopa ajunsese la o concluzie: cel ce este botezat și nu are scufundările, să facă scufundările. Dar nu merge. Însă contează foarte mult, deși are mare însemnătate scufundarea, care semnifică pogorârea și ieșirea din mormânt, ultima scufundare – învierea; contează foarte mult botezul, dragul meu, botezul în numele Sfintei Treimi, care e lucru mântuitor.
- Dovada este că noi, ni se spune în viața practică bisericească, în situația în care o femeie naște și poate să moară copilul, moașa poate să-l boteze. Îl botează în numele Sfintei Treimi: „În numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Sfântului Duh. Amin”. Și copilul rămâne botezat. Dacă trăiește copilul, preotul îi citește lepădările. Dar formula botezului nu o mai zice, așa e de mare botezul odată zis – într-un singur botez, cum zice *Crezul*. Și nu numai atât, chiar mama, că poate naște pe undeva pe câmp, îl botează și copilul rămâne botezat. Deci nu mai este nevoie de scufundări, el rămâne botezat.²⁸

Scopul căsătoriei nu este numai plăcerea. Plăcerea este o consecință, scopul este nașterea de copii. Dar nici nașterea de copii nu este un scop, ci este vorba de o stimulare permanentă reciprocă. Asta este căsnicia! Sigur că va trebui să avem și marile intimități ca soț și soție, dar cu un scop, nu numai cu plăcere.²⁹

Căsătoria în sine trebuie să se facă după cum spune proverbul: ori bine, ori deloc! – fiindcă este în slujba unui ideal, nu în slujba plăcerilor numaidecât. Iubirea, căsătoria care urmează, dacă nu slujește unor idealuri mai înalte – chiar necăsătorit, dar mai ales căsătorit –, sigur că nu ajungi la nimic pozitiv, nu faci decât să pierzi un timp atât de scump.

Că se iubesc este un fel de a vorbi. Ce rost are să mai vorbim că se iubesc, dacă nu cred în Dumnezeu! Nu există nici un fel de siguranță, de percepere în viitor, de sens, de scop, dacă nu există Dumnezeu. Dacă nu este în Biserică, nu există nimic!

Ce să le cerem? Căsnicia are nevoie de educația copiilor, de a-i învăța să se închine. Pot să trăiască așa, ca niște păgâni, fără nici un fel de ideal?... N-au bătut clopotele destul ca să se deștepte tineretul acesta? Iar cu acel cuvânt, că „astăzi familiile trec prin momente dificile”, nu prea sunt de acord. Pentru că, atunci când trăiești prezentul, nu mai poți să vezi defecțiunile în acțiuni, vezi numai perfecțiunile. O tendință mereu de a mă completa, făcând bine primul pas spre așa ceva.³⁰

Să nu se încurajeze cineva că face [căsătoria] din datină! E o iubire șubredă, care nu durează. Cum ar zice omul: „O lună de miere și o viață de amar!”³¹

Scopul nunții este ajutorul spre mântuirea reciprocă, stimularea celuilalt spre mântuire. Pentru că există o forță ascunsă, care de multe ori nu se vede: nu știi ce te cheamă spre ea, spre casa ta sau spre el. Asta e iubirea, care joacă un rol mântuitor și creator întotdeauna.

Faptul că există un punct de atracție în căsătorie, că te înveselește, că prinzi puteri, nu te descurajezi, nu ești adormit, vorbește de la sine. Este însăși Taina Nunții. Plus copiii, care joacă un rol determinativ. Până la urmă sunt niște îngerași, de îți stă mîntea în loc când îi vezi mișcând și când încep să-ți pună întrebări. Te miri: „Cine, Doamne, le dă lor în minte?”

Vasăzică, această unitate de iubire, de dragoste, de inimă, care este în familie, asta pune în om puterea de a crea, cu ajutorul lui Dumnezeu. Deci căsătoria înseamnă o dorință și o educație spre mântuire, având element sigur iubirea. Dar dacă te gândești numai la plăceri, astea se consumă, și iubirea încetează, pentru că se veștejește, pentru omul care nu e creștin.

Căsătoria este un prilej de întărire creștină a unuia cu celălalt și, cum spun, cu adevărat, chiar dacă vine și ca figură de stil, să umplem Raiul de copii creștini! Căsătoria face adânc Raiul de creștini.³²

Voi vă gândiți la viitor, la căsătorie, numai pentru plăcere, asta-i enorm de mare greșală! Asta-i o consecință [plăcerea]. Nu mănânc că-i mâncarea dulce, mănânc să mă hrănesc. Că-i și dulce, aia e un avantaj, e altceva.

A făcut Dumnezeu în așa fel ca lucrurile să nu stea pe loc, să se-implinească toate în armonie, ținând cont și de aspectele de slăbiciune omenească, dar și de necesitatea dulcelui. Dar care este tema care dă identitate: nu cunoști dulcele dacă n-ai cunoaște amarul.³³

În căsnicie se intră prin foarte multe transformări și lucruri neprevăzute datorită marilor intimități: nașterea de copii, care nu se face numai citind cum se naște, se naște în modul cel mai normal de către toate femeile, fie împărăteasă, fie orice.³⁴

Taina Cununiei

Aceasta e o mare taină. Se pun în valoare lucrurile așa cum le-a creat Dumnezeu cu adevărat. (...) Mai mare decât atât este dacă te dăruiești mănăstirii, [dar aceasta] este altceva...³⁵

Am cununat odată pe cineva și, când am ajuns la rugăciunea unde preotul spune: „Iar femeia să asculte de bărbat”, toată lumea s-a uitat la mireasă, și mireasa a plecat capul. Mie nu mi-a convenit acest moment. Dar am tăcut până mi-a venit vremea la predică și i-am spus: „Am constatat că lumea n-a fost atentă la cuvintele de mai înainte, care spuneau că bărbatul este dator să-și iubească sotia. Dragă mireasă, dacă nu te iubește, să nu-l asculti! (...)” Să nu ne jucăm cu cuvintele!³⁶

Mai vin unii și spun: „S-a făcut jumătate de cununie”. Nu există așa ceva! S-a făcut logodna, e altceva, logodna nu e taină, este un fel de înțelegere, se primesc verighetele în vederea tainei care urmează. Deci n-aș putea să încurajez ca veritabilă o taină nesăvârșită cum trebuie, a nunții mai ales.³⁷

Condiții

Există mai multe condiții care să se împlinească din punct de vedere strict religios, aproape douăsprezece, pe care trebuie să le îndeplinească tinerii când se căsătoresc, dar printre acestea douăsprezece sunt și acestea: să se iubească și să fie și părinții de acord.³⁸

Aici, de multe ori, este un conflict între iubirea tinerilor și acordul părinților. Și atunci trebuie să optăm pentru unul din două, dacă lucrurile nu mai pot rămâne pe loc: să se iubească în Hristos, cu scopul căsătoriei.³⁹

Condițiile de întemeiere a unei familii sunt la fel în orice moment istoric. Există amănunte de care trebuie să ținem seama, precum sărăcia, dar nu asta împiedică valoarea trăinicieii unei familii, pentru că iubirea îmbogățește orice. Ce dulce este iubirea! (...)

Așa că, dragii mei, o căsnicie se poate întemeia pe o iubire adevărată și pe o coordonată exclusiv creștină. E o mare greșeală să te îndrăgostesti de un băiat sau de o fată și punem problema căsătoriei pentru că mi-e drag de el sau de ea. Nu, nu! Trebuie văzut, cât de cât, dacă sunt străbătuți de florii sfintei răspunderi pe care o cere căsătoria. Pentru că o femeie care se căsătorește, ea va naște și ea trebuie să re-nască copilul, prin educație. Deci trebuie să fie foarte pregătită.⁴⁰

Rudenii ce nu se pot căsători

Spitele nunții se împart în cinci rânduri și se socotesc cinci grade: din sânge, din cuscrie, din cuscria cea din trei neamuri, din înfiere (adoapțiune) și din Sfântul Botez.

Rudenii din sânge se împarte în trei: suitori, coborători și colaterali.

Suitori: tatăl meu, bunicul meu, străbunicul meu; mama mea, bunica mea și străbunica mea.

Coborători: copiii mei, nepoții mei și strănepoții mei.

Colaterali: fratele meu, vărul meu, vara mea, unchiul meu, mătușa mea.

Fratele nu poate lua pe sora sa fie dintr-un tată și mamă, fie numai dintr-o parte, sau fiu natural, pentru că este gradul doi.

Unchiul nu poate lua pe nepoata sa adevărată sau, dimpotrivă, pentru că sunt gradul trei.

Vărul primar nu poate lua pe vara sa primară, căci este de gradul patru.

Unchiul nu poate lua pe fiica nepoatei sale cea mare, pentru că este gradul cinci.

Unchiul nu ia pe nepoata nepoatei sale mari, adică răstrănepoatei, pentru că este gradul șase.

Unchiul nu ia pe a treia nepoată a nepoatei sale adevărate, pentru că este gradul șapte.

Vărul al doilea nu ia pe vara sa a doua, pentru că este gradul șase.

Vărul al doilea nu ia pe fiica verei sale a doua, pentru că este de gradul șapte.

Frații sunt spița a doua, iar copiii care se nasc din doi frați se cheamă veri primari și sunt patru spițe. Dacă verii primari vor naște fii, se cheamă veri de-al doi-